K. K. STAATSANWALTSCHAFT MARBURG
Eingelangt am 22 FEB. 1917
mit — Beilagen 9h 5' Nm

8. številka. Maribor, dne 22. februarja 1917. 51. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1·50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge inozemske dežele 8 K, kdor šteli sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se depošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila" stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Pristopajmo k družbi sv. Mohorja!

Čas, v katerem požrtvovalni poverjeniki vabijo Slovence in Slovenke, da pristopijo k Družbi sv. Mohorja bodisi kot stari, bodisi kot novi člani, se bliža svojemu koncu. Kmalu bodo poverjeniki zaprli nabiralne knjige in odposlali nabrani denar v Celevec. Za to smatramo za svojo časnikarsko dolžnost, da tudi mi rečemo spodbudno besedo za naročevanje Mohorjevih knjig.

Mohorjeve knjige so, kakor vsako človeško delo sedaj vzorne, sedaj manj ali bolj dobre, kakoršni so pač Družbi vposlani spisi manj ali bolj dobri. Nekaterim ugajajo te knjige bolj, drugim druge, nekaterim to leto vse, drugim nobene. A tudi najboljše uredništvo ne more ugoditi z enoletnim knjižnim darom kar vsem čitateljem. Kdor je pameten in razsoden, tudi to uvidi in se ravna po tem. Kajti neovrženo je, da stori Družba sv. Mohorja vsako leto veliko za splošno ljudsko omiko, da je v tem oziru dosedaj doprinesla že velikansko prosvetno delo in da je njeno delovanje vredno podpore vsakega le količkaj zavednega Slovenca in zavedne Slovenke. Delovanje Družbe sv. Mohorja za krščanko prosveto in omiko med slovenskim ljudstvom je tako zaslužno, da bo ostalo za vekomaj z zlatimi črkami zabeleženo v knjigi naše zgodovine. Vsled tega je Družba sv. Mohorja zares naš ponos, s katerim se opravičeno lahko ponašamo pred vsemi drugimi narodi. Njena razširjenost med našim ljudstvom je najglasnejša priča, da smo Slovenci sposobni za prosvetno delo in da to delo tudi dosledno in uzorno opravljamo.

V Avstriji je menda samo še češki narod, kjer bi se med širokimi množicami ljudstva toliko in tako rado čitalo, kakor med našim slovenskim ljudstvom. Drugi narodi imajo več zabavnih, leposlovnih, poučnih, znanstvenih knjig in proizvodov kakor mi, toda ti ostanejo skoraj brez izjeme samo v višjih ljudskih plasteh. Duševno delo slovenskih pisateljev pa postaja last vsega slovenskega ljudstva, naj je obiskovalo visoke ali pa tudi samo ljudske šole. Prosveta med slovenskim narodom prodira tudi v njega najbornejše koče. In to je zraven našega versko-nravnega življenja in zraven naše gospodarske osamosvojitve naša največja moč, ki nas ohranjuje in nam daje v težkih bojih za obstoj največ odporne sile. Toda kdo je za razširitev in poglobitev plemenite krščanske in človečanske prosvete več storil kakor Družba sv. Mohorja? Ona je naša velika dobrotnica, kateri ne smemo odtegovati svoje ljubezni. Kako nehvaležno in kratkovidno je torej, ako kdo, ozlovoljen znabiti zavoljo ene ali druge knjige, ki mu ravno ne ugaja, hudobno obsoja vse njeno delo, jo napada ter ji obrača hrbet. Tako delajo le majhni ljudje, katerim je ali vsled hudobnosti ali neizobraženosti duševno obzorje postalo omejeno, kateri ne znajo zidati, ampak samo podirati.

V zaledju se sedaj govori in misli skoraj samo o vsakdanjem kruhu. Samoumevno, ker ga nimamo v obilici. Toda čeravno nas tare skrb za vsakdanji kruh, vendar ne smemo pozabiti tudi na duševno hrano. Naraščajoča mladež se ne sme vzgojevati samo z vojnimi poročili in prehranjevalnim vprašanjem, marveč njej se morajo odpirati vrata v vsa svetišča človeškega znanja. A tudi odraslim, naj so v zaledju, na bojiščih ali po bolnišnicah, je raznoliko berivo vsakdanja potreba. Izpopolnjujmo torej svoje domače knjižnice in mislimo tudi na našo duševno hrano.

Kdor postane član Družbe sv. Mohorja, zadosti s tem važni narodni nalogi, obenem pa poskrbi tudi za lastno korist. Pojdimo torej sedaj, ko je še čas, med agitatorje ter navdušujmo naše rojake in rojakinje, da v obilnem številu pristopajo k Družbi sv. Mohorja. Naj ne bo zavedne hiše, v kateri bi ne bilo njenih članov!

Ptujski okrajni zastop proti podporam.

Ptujski okrajni zastop dela pri vladi na to, da se naj na kmetih ženam in otrokom po možeh, ki so poklicani v vojno, ustavijo do sedaj podeljene podpore. Utemeljuje svojo zahtevo s tem, da vsled teh podpor ženske nočejo več delati na polju in v vinogradih.

Znano nam je, da je ptujski okrajni zastop edini v celi Avstriji, ki stavi tako zahtevo. Načelnik ptujskega okrajnega zastopa g. Ornig je hotel uprečiti tudi štajerski deželni odbor v svoj voz ter ga povabil, da pri vladi posreduje v njegovem smislu. Toda štajerski deželni odbor je ozlovoljen odklonil Ornigovo vabilo in ga vrgel v koš, ker ni smatral za vredno in potrebno, da na ta način postopa proti ubogim ženam, katerih možje se nahajajo na bojiščih.

O celi stvari nam je treba povedati odločno besedo, da ne bodo prišle žene na kmetih v slab glas. Ko so bila pretekle dni odposlanstva vseh kmetijskih družb na Dunaju, da so se poklonila mlademu cesarskemu paru, je cesar v navdušenih besedah hvalil vstrajnost, delavnost in požrtvoval-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Napisal Janez Kosem.)

(Dalje.)

Prizjezdila sva v lvovsko predmestje Wirniki, kjer je znana tobačna tovarna. Ravno ta tovarna pa stoji bolj na holmcu in ta griček nudi kaj lep razgled naokrog po ravnini.

Postala sva oba. Zvedavo so nama švigali pogledi po okolici. V precej oddaljenem polkrogu se je dvigal gosto se valeči dim gorečih vasi in poslopij. Rudeče švigajoči plameni, svetlikajoči se med dimom, so oznanjali uničujočo roko vojne in sovražnikovo prodiranje proti glavnemu mestu Galicije. Pokazal sem tovarišu ta še v plapolečem plamenu tleča pogorišča kot očividni znak zasede, a me je hladnokrvno zavrnil:

„Svoje Štajerce najdem gotovo tam, kjer sem jih zapustil zjutraj."

Zajezdila sva navzdol v ravan, tupatam posejano s skupino hiš in porašeno z jelšjem ob vodnih grabah. Ljudi, obupno-tožno tavajočih obrazov, sva srečavala malo, vojaka niti jednega.

Ta prikazen zapuščene samote se mi je dozdevala sumljiva, vendar sem zavil za vodnikom, ki je krenil s konjem po travniku. Travnato ravan je presekaval v daljavi gozd, kakor se je videlo. Drvila sva ob potočku, ki je v lahnih valčkih žuborel in se vil po kačje po planoti. Nekaj sto korakov pred gozdom je silil potočec na desno v stran, a stotnik je hotel do Dimitrijewa na levo skozi goščo. Pognal je v skoku tolikanj hvalisano kobilo, da bi skočil preko neznatne grabe. Kobilše je postalo tik ob potočku, povihnilo s švigajočimi ušesi preko vode, zacepetalo z vsemi štirimi, a preskočiti ni maralo vodne zapreke. Stotnik se je jezil, nabijal konja s petami ob trebuh, a vse zastonj, ldcika je vstrajala v svoji započeti trmi.

Tovariš je namignil meni, naj poskusim jaz s svojim krampom preskok. Za poskočnim vzgledom bo bušnila tudi lucika. Na krvavo sem potipal z ostrogami že vkletega kljuseta, da bi mu pomagal do dobrega imena v skoku. Česar bi ne bil upal in pričakoval, sem dosegel in dokazal. Kramp se je pognal nalahno preko grabe in še pridržati sem ga moral, da ne bi zdirjal naprej.

Lucika, šolana v besedah po samem cirkusu, je videla ta kmetsko-preprosti zgled poleta, pa ga ni posnela na noben način. Po domače sem pomogel tovarišu. Privezal sem krampa ob jelšo in ponudil gospodu stotniku nasvet: Naj razjaše! Jaz bom luco vlekel za vajeti, on pa jo naj od zadaj prav krepko porine.

Natezal sem vodoplašno živalco, da so mi kar pokale mišice na rokah; prijatelj je potiskal in nabijal od zadaj.

No vendar!

Kobila je trenutno dvignila prednji nogi in je smuknila k meni. Stotniku je v napornem porinu le malo prehitro izmuznila konjska zadnja plat — ker na trebuh je priletel na drugo stran. Po potočni vodici je čofnil le z nogami.

Splezala sva oba v sedlo in naravnala proti gozdu. Slučajno sem ogledoval neposlušno kobilico karakočega tovariša in zapazil, da mu binglja ob strani prazna nožnica brez sablje.

„Kje pa hraniš ostrino", ga vprašam.

Mož se potiplje ob boku in pravi:

„Vrag vzemi kobilo in to porivanje! V vodi sem jo moral izgubiti, ko sem telebnil preko grabe!"

Nič ni preostajalo. Krenila sva nazaj da poiščeva izgubljeni meč. Dolgo sva iztikala po vodi, predno se mi je posrečilo zadeti ob bridko sabljo. Stotnik jo je veselo vtaknil v nožnico in odrinila sva takoj dalje.

Moj Bog!

V tem trenutku, ko sva zopet poskočila, so iz gozda pred nama privrele vojaške postave in poležale na tla pred goščo. Stotnik je glasno kriknil kot bi ga uščipnil:

„Jezus, Marija! Rusi so!"

Tudi jaz sem jih takoj prepoznal, akoravno sovražne pehote doslej še nisem videl. Obrnila sva v divjem skoku nazaj. Ne morem razumeti, zakaj ti Rusi tokrat niso streljali. Videti so naju morali; če bi bili vstrelili po naju v celi bojno razviti črti, bi ne bila nikdar več porivala konj preko grab. Sedaj sva pač brusila v skoku nazaj, odkoder sva prišla, ne meneč se za Dimitrijew in za hrabre Štajerce!

Postala sva še le ob tobačni tovarni v Winiki, da sva sebi in konjema opomogla za sapo. Na dolgo sopeč, nisva nič govorila, le stotnik je hvaležno vzdihnil:

„Sam Bog je zapoznil kobilo s trmo, sicer bi bila že oba v ruskih rokah."